

ירידת המן והתגלות שכינה (שמ' ט"ז)

מבנה 'הדרך להר סיני' (פרשת בשלח)

- א. אויב חיצוני: ניצחון על מצרים (י"ד-ט"ו)
ב. מרה ואילים: תלונה על מים (ט"ו, כב-כו)
ג. מדבר סין: תלונה על אוכל; התגלות; מן ושבת (ט"ז)
1. רפידים: תלונה על מים (י"ז, א-ז)
1א. אויב חיצוני: ניצחון על עמלק (י"ז, ח-טז)

שמות ט"ז, א-י

- (א) וַיִּסְעוּ מֵאֵילָם וַיָּבֹאוּ כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל מִדְבַּר סִין אֲשֶׁר בֵּין אֵילָם וּבֵין סִינִי בַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשָּׁנִי
לְצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם. (ב) וַיְלִינוּ [קרי: וַיִּלְוּנוּ] כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל מֹשֶׁה וְעַל אֶהֱרֹן בַּמִּדְבָּר. (ג) וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל מִי יִתֵּן מוֹתֵנוּ בְּיַד ה' בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁבְתֵּנוּ עַל סִיר הַבֶּשֶׂר בְּאָכְלֵנוּ לֶחֶם לְשֹׁבַע כִּי הוֹצֵאתֶם אֹתָנוּ אֶל הַמִּדְבָּר
הַזֶּה לְהָמִית אֶת כָּל הַקָּהָל הַזֶּה בָּרָעַב.
(ד) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הִנְנִי מִמַּטִּיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם וַיֵּצֵא הָעָם וְלָקְטוּ דָּבָר יוֹם בְּיוֹמוֹ לִמְעַן אֲנֹסֶנּוּ הַיֵּלֶף בְּתוֹרָתִי
אִם לֹא. (ה) וְהָיָה בַּיּוֹם הַשֵּׁשִׁי וְהָכִינוּ אֶת אֲשֶׁר יָבִיאוּ וְהָיָה מִשְׁנֶה עַל אֲשֶׁר יִלְקְטוּ יוֹם יוֹם.
(ו) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲרֹב וַיִּדְעֻתְכֶם כִּי ה' הוֹצִיא אֶתְכֶם מִמִּצְרָיִם. (ז) וּבִקֹּר וּרְאִיתֶם אֶת כְּבוֹד
ה' בְּשָׁמְעוֹ אֶת תְּלַנְתִּיכֶם עַל ה' וְנָחֲנוּ מָה כִּי תִלְוּנוּ [קרי: תְּלִינוּ] עֲלֵינוּ. (ח) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּתַת ה' לָכֶם בְּעֶרֶב בֶּשֶׂר לֶאֱכֹל
וְלֶחֶם בַּבֹּקֶר לְשֹׁבַע בְּשִׁמְעַה ה' אֶת תְּלַנְתִּיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם מְלִינִם עָלָיו וְנָחֲנוּ מָה לֹא עֲלֵינוּ תְּלַנְתִּיכֶם כִּי עַל ה'.
(ט) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהֱרֹן אָמַר אֶל כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְ�רָאֵל קִרְבוּ לִפְנֵי ה' כִּי שָׁמַע אֶת תְּלַנְתִּיכֶם. (י) וַיְהִי כַּדָּבָר אֲהֲרֹן אֶל
כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּכִינוּ אֶל הַמִּדְבָּר וְהָיָה כְּבוֹד ה' נִרְאָה בָּעָנָן.

רשב"ם: "ביד ה' – מיתת (הבאים) בכלח אלי קבר, ולא ברעב" [אויב ה', כו: "תבוא בקלח אלי קבר פעלות גדיש בעתו"].

חזקוני: "מותנו ביד ה' – מיתת עצמנו בעתנו, ולא יתקצרו ימינו ברעב".

קונוטציות המדבר

- בני אדם מתורבתים לא גרים במדבר (אויב ל"ח, כו: 'מדבר לא אדם בוי'), ואפילו לא עוברים דרכו (ירמיה ב', ו: 'המוליד אתנו במדבר בארץ ערבה ושוחה בארץ ציה וצלמות בארץ לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם').
- באכדית: $\text{šeru} = \text{מדבר} + \text{מקום השדים}$

שני נאומים ושני 'פתרונות'

נאום משה ואהרן (ו-ז)	נאום משה (ח)
ויאמר משה ואהרן אל כל בני ישראל	ויאמר משה
עַרְב וידעתם כי ה' הוציא אתכם מארץ מצרים.	בתת ה' לכם בערב בשר לאכל ולחם בבקר לשבע
ובקר וראיתם את כבוד ה'	בשמע ה' את תלנתיכם אשר אתם מלינם עליו
בשמעו את תלנתיכם על ה'	ונחנו מה לא עלינו תלנתיכם פי על ה'.

ירידת המן וזבח הפסח

ירידת המן (שמ' ט"ז)	זבח הפסח והמצות במצרים (שמ' י"ב)
ויסעו מאילם ויבאו כל עדת בני ישראל אל מדבר סין	(ג) דברו אל כל עדת ישראל לאמר...
בתת ה' לכם בערב בשר לאכל ולחם בבקר לשבע	(ח) ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומצות ושחטו אתו כל קהל עדת ישראל בין הערבים.
בין הערבים תאכלו בשר	איש לפי אכלו תכסו על השח.
זה הדבר אשר צוה ה' לקטו ממנו איש לפי אכלו... וימדו בעמר ולא העדיף המרבה והממעיט לא החסיר איש לפי אכלו לקטו	ויקחו להם איש שח לבית אבת שח לבית. ... ולקח הוא ושכנו הקרב אל ביתו במכסת נפשת
עמר לגלגלת מספר נפשותיכם איש לאשר באהלו תקחו.	ולא תותירו ממנו עד בקר
ויאמר משה אליהם איש אל יותר ממנו עד בקר.	והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום
ואת כל העדף הניחו לכם למשמרת עד הבקר.	ושמרתם את המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים ושמרתם את היום הזה לדורתיכם חקת עולם.
ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' מלא העמר ממנו למשמרת לדורתיכם למען יראו את הלחם אשר האכלתי אתכם במדבר בהוציאי אתכם מארץ מצרים... והנח אתו לפני ה' למשמרת לדורתיכם.	

■ שמות ט"ז, ד-ה :

"ויאמר ה' אל משה: הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ויבא העם ולקטו דבר יום ביומו למען אנסנו היגד בתורתך אם לא. והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו והיה משנה על אשר ילקטו יום יום".

■ רש"י: "אם ישמרו מצות התלויות בו: שלא יותירו ממנו, ולא יצאו בשבת ללקוט".

מכילתא דרשב"י, פר' טז, ד: "ר' שמעון אומר: מפני חיבתן של ישראל נותן להם דבר יום ביומו. מושלו משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שכעס על בנו ואמר: אל יראה פני, אלא מתחילת השנה יבוא ויטול פרנסתו. היה מתפרנס כל השנה והוא מתבלקט (= מצטער): הלוואי אראה פני אבא ואל אתפרנס. כיון שנתרצה לו אמר: יבא בכל יום ויטול פרנסתו. אמר אותו הבן: כדאי, אם אין בידי אלא ראיית המלך בכל יום, כדאי הוא. כך ישראל, מפני חיבתן ניתן להם פרנסת יום יום, כדי שיהיו מחלין ומקבלין פני שכינה בכל יום".